

Základní škola a mateřská škola Opatovice nad Labem, okres Pardubice

Školní 247

533 45 Opatovice nad Labem

PLÁN LOGOPEDICKÉ PREVENCE

Školní rok: 2025/2026

Logopedický preventista Mgr. Zdenka Mezeiová

Logopedická prevence - je činnost, která vede k předcházení, zabránění vzniku narušené komunikační schopnosti (NKS), rozvoji komunikačních dovedností a ke zkvalitnění života osob s NKS. V naší mateřské škole probíhá logopedická prevence denně a prolíná se celým výchovně vzdělávacím procesem a všemi činnostmi během dne.

1. Cíle logopedické prevence

- Podporovat správný vývoj řeči u všech dětí.
 - Včas identifikovat děti s rizikem narušené komunikační schopnosti.
 - Předcházet vzniku logopedických vad.
 - Rozvíjet sluchové vnímání, slovní zásobu, vyjadřovací schopnosti, dechové a artikulační dovednosti.
 - Logopedická prevence NENAHAZUJE péči klinického logopeda!!!
-

2. Logopedický preventista se zaměřuje zejména:

- na podporu přirozeného rozvoje komunikačních schopností a dovedností u dětí v předškolním věku a mladším školním věku,
 - na prevenci vzniku poruch řeči,
 - na prevenci vzniku čtenářských obtíží,
 - v rozsahu své působnosti poskytuje zákonným zástupcům žáků s příznaky rizikového vývoje řeči informace o dostupnosti logopedické péče.
-

3. Diagnostika a screening

- Ve spolupráci s klinickým logopedem provádíme v MŠ jednou ročně orientační screening vývoje řeči.
 - U dětí s podezřením na narušenou komunikační schopnost, informujeme rodiče a doporučíme návštěvu u klinického logopeda (pro návštěvu klinické logopedie potřebujete doporučení (žádanku) od dětského lékaře a platný průkaz pojištění).
-

Telefon: kancelář: 739 365 982

ředitel: 774 291 908

E-mail: skola@zsopatovice.cz

Identifikátor datové schránky: 9cfsvrg

IČ: 60158387

Bankovní spojení: Česká spořitelna a.s. Hradec Králové – č. ú. 1205504389/0800

4. Spolupráce s rodiči

- Informace na začátku školního roku na rodičovských schůzkách – jak podporovat řeč doma.

5. Zásady logopedické prevence

V souvislosti s logopedickou prevencí dodržujeme zásady, kterými je dobré se řídit, pokud máme v péči dítě, které má řečové obtíže.

- Vždy volíme činnosti s ohledem na věk a schopnosti dítěte.
- Volíme metodu krok za krokem, kdy dochází k postupnému navyšování obtížnosti zadaných úkolů.
- Do činností děti nikdy nenutíme, pokud je pro děti nezajímavá, nabízíme jinou alternativu.
- Využíváme pozitivní motivaci, chválíme a podporujeme dítě.
- Nikdy dítě nekritizujeme, nezesměšňujeme, neupozorňujeme dítě na to, že má špatnou výslovnost.
- Dostatečně dítěti vysvětlíme zadání, pokud dítě zadání úkolu nerozumí, tak si zadání společně vyzkoušíme.
- Dítěti ukazujeme správná řešení, aby si zafixovalo, které řešení je správné.
- Nenutíme dítě, aby mluvalo před cizími lidmi, pokud samo nechce.
- Nevystavujeme dítě situacím, kdy zažije komunikační neúspěch.
- Nepodceňujeme ani nepřeceňujeme schopnosti dítěte.
- Nevystavujeme dítě stresu z nedostatku času, neprojevujeme svoji netrpělivost.
- Zapojujeme dítě pouze do činností, které v něm nevyvolávají strach či úzkost.

6. Pravidelné činnosti ve třídě (všední součást výchovně-vzdělávací práce). Denní jazykové chvilky (5–10 minut):

- **Dechová cvičení** – zaměřujeme se především na práci s dechem, procvičuje se síla výdechového proudu a správný nádech. Využíváme peříčka, polystyrenové kuličky, větrníky, bublifuk.
- **Artikulační cvičení** - jedná se o jednoduché rozcvičení mluvidel, zejména mimických svalů, jazyka, rtů a tváří. Využijeme zábavnou nápodobu a hry na čertíka, smějeme se, špulíme rty, využít můžeme i reálný gumový bonbon.
- **Hry se slovy a hláskami** - procvičování již vyvozených hlásek formou her, říkadel, písniček.
- **Sluchová cvičení** - zaměřují se na rozlišování různých druhů zvuků, také délky zvuků a jejich intenzity. Poznáváme zvuky vytvořené předměty, využijeme zvukové pexeso.
- **Fonematický sluch** – sluchové rozlišování hlásek ve slově (oblíbené hry typu: “ Na jakou hlásku slovo začíná?” “ Na jakou hlásku slovo končí?”, slovní fotbal).
- **Sluchová paměť** – procvičování sluchové paměti formou her, např. zapamatovat si slova po sobě jdoucí řadu slova (hra “Na nákupní seznam”).
- **Slovní zásoba** - nedílnou součástí logopedické prevence je také podpora slovní zásoby dětí formou popisu obrázků, věcí, vyprávění dle obrázků, využijeme knihy s tzv. obrázkovým čtením apod.

Telefon: kancelář: 739 365 982

ředitel: 774 291 908

E-mail: skola@zsopatovice.cz

Identifikátor datové schránky: 9cfsvrg

IČ: 60158387

Bankovní spojení: Česká spořitelna a.s. Hradec Králové – č. ú. 1205504389/0800

- **Zraková percepce** – postřehování různých předmětů zrakem, určování předmětů dle kategorií. Hledáme stejné nebo jiné předměty, třídíme věci, obrázky na základě společného znaku.
- **Rozvoj rytmického cítění** – formou básniček, písniček, vytleskávání a napodobování rytmu s pomocí rytmických nástrojů, hudebních a zvukových hraček.
- **Motorické dovednosti** – existuje jednoznačná spojitost mezi motorickými a řečovými dovednostmi. Pokud je omezen motorický vývoj, dá se předpokládat, že může ustrnout i vývoj řečový. Společně s aktivitami zaměřenými na logopedickou prevenci zařazujeme i činnosti zaměřené na hrubou a jemnou motoriku.
- **Hrubá motorika** - koordinovaný pohyb celého těla. U dětí rozvíjíme hrubou motoriku formou přirozených cvičení - skákání, přelézání, plazení, lezení po čtyřech, formou pohybových a míčových her. Aktivně využíváme sportovní doplňky a náčiní – míče, švihadlo, obruče, kroužky, stuhy, prkno s kolečky atd.
- **Jemná motorika** - motorika prstů a artikulačních orgánů. Můžeme do ní zařadit manipulační aktivity, kresebné aktivity, motoriku rtů, tváří a jazyka, motoriku očních pohybů. Pokud chceme dítě rozvíjet v této oblasti, nabízíme mu manipulaci s různými předměty, modelování, výtvarné činnosti, sledování předmětů očima, atd.

7. Náměty na procvičování motoriky mluvidel a sluchová cvičení

Výrazy obličeje

- usmívat se, mračit se

Rty

- stahování koutků rtů vpravo, vlevo
- lehce od sebe sešpužené rty, rty do kroužku (posíláme pusu kamarádovi)
- přibližování a oddalování rtů se zvukovým efektem (praská kaštan, hrachový luska)
- rty u sebe roztáhnout koutky (pusa klauna)
- rty lehce od sebe vidíme zuby, které jsou postaveny kolmo na sebe roztáhnout koutky (úsměv)
- rozkmitání rtů frkání
- otevíráme a zavíráme rty (ptačí maminka krmí mláďata)
- rozkmitání rtů (startujeme)
- vtahování rtů dovnitř (ztratili jsme ústa, pusou)
- pískání špužení (meluzína)

Dolní čelist

- při zavřených ústech vysunout čelist vpřed, vzad, doprava, doleva
- otevíráme ústa, jako bychom chtěli sníst třešničku x jablíčko
- procvičování čelistí pohyb otvírání a zavírání dvířka od pece
- napodobování žvýkání
- pozvolné a plynulé otvírání úst do maximálního rozevření a pozvolné a plynulé zavírání úst, velká ryba otvírá a zavírá pusou
- vysunout čelist doprava x doleva (lodička se houpá)

Telefon: kancelář: 739 365 982

ředitel: 774 291 908

E-mail: skola@zsopatovice.cz

Identifikátor datové schránky: 9cfsvrg

IČ: 60158387

Bankovní spojení: Česká spořitelna a.s. Hradec Králové – č. ú. 1205504389/0800

Jazyk

- vyplazování jazyka v rychlejším tempu
- otevřená ústa klapot koníčka
- vyplazování jazyka v rychlejším tempu (čert)
- ťukáme hrotem jazyka do každého zubu (počítáme zuby)
- pohyb jazyka po hrotech H x D zubů (ostříme pilu), zapřít hrot jazyka za H x D řezáky
- celý jazyk k tvrdému patru - placka (vypláznout jazyk placatý jako lopata)
- vsunout hrot jazyka mezi D ret a zuby x H ret a zuby, jazyk mezi volně položené rty lehce vysunout hrot jazyka a zpět do úst (pohyb pomalý a v malém rozsahu)
- mezi rty se vysune jen hrot jazyka (šnek vystrkuje růžky)

Tváře

- vtáhnout tváře do úst
- vtáhnout jednu tvář
- kreslit prstem po tváři
- nadmout tváře (sysel)
- nafukujeme tváře položíme si ruce na tváře nafukujeme (balon) rukama pláceme a propíchneme balonek
- tváře nafouknout P x L (píchla nás vos)

Náměty na dechová cvičení

- foukáme do různých směrů nahoru x dolů, doleva x doprava, rovně
- foukni si na nos, do ofiny, na bradu ...
- pomalý nádech, dlouhý výdech (uspávání kamaráda PŠŠŠ PŠŠŠ)
- prohloubený nádech a výdech s doprovodem pohybu dítě si samo počítá na prstech délku výdechu
- nádech nosem prudký výdech ústy (foukáme do větrníku)
- krátký nádech dlouhý výdech s artikulací hůůů, fůůů, fíí (co vítr odnese)
- nádech nosem přerušovaný výdech foukání do papírového proužku (žížala leze)
- nádech nosem výdechpusou (foukáme do odkvetlé pampelišky)
- krátký nádech, dlouhý výdech (foukáme si na studené ruce)
- nádech nosem foukáme jemně, silněji, nejsilněji (plamínek svíčky)
- dlouhý nádech, prudký výdech (odfoukni kuličku od malé x větší x největší)
- pomalý nádech a pomalý výdech (foukáme do vločky)
- hluboké dýchání (medvěd spí)
- pozvolný nádech x pozvolný výdech (foukáme do peříčka)
- bránice se dobře cvičí smíchem (motivace smějeme se od ucha k uchu jako klaun) prodloužený nádech nosem
- výdech ústy (foukání brčkem do kaňky)
- pomalý nádech, přerušovaný výdech (bum, bum)
- nádech nosem silný stejnosměrný výdech ústy (nafukování balónků)
- cvičení vdechových svalů - bránice (motivace: ťukáme prstem do dlaně jako ptáček na okně a důrazně šeptáme) dvakrát opakovaně slabiku tukutuku
- výdech spojený s vyslovením jednoho slova (motivace: sova houká) sevřeme ruku před ústa voláme hůůů
- dlouhý nádech a výdech (probouzíme cvrčka)

Telefon: kancelář: 739 365 982

ředitel: 774 291 908

E-mail: skola@zsopatovice.cz

Identifikátor datové schránky: 9cfsvrg

IČ: 60158387

Bankovní spojení: Česká spořitelna a.s. Hradec Králové – č. ú. 1205504389/0800

- pomalý nádech, dlouhý výdech (odfukujeme stéblo trávy)
- nádech nosem prodloužený výdech pusou (foukání do proužku papíru, silný vítr před bouřkou)
- souvislý pomalý nádech a souvislý pomalý výdech s artikulací f nebo š (vítr suší prádlo)
- nádech nosem výdech s prodlouženým Ú (vlak jede tunelem, vjíždí do nádraží)
- dlouhý nádech a výdech (auto troubí túúú, túúú)
- vleže na zádech krčíme nohy nádech nosem, natahujeme nohy ššš výdech ústy (motivace vláček), kontrola nádechu do břicha ruce položené na břicho

Náměty na sluchová cvičení

- procvičování směrovosti zvuků a tónů využití didaktických her např. “Kubo kde jsi?”
- u kterého ucha povídám (šeptám některá zvolená hláska, slabika, slovo)
- hra s krabičkou s různým obsahem děti odhadují sluchem
- rozeznávání barvy zvuků a tónů rozlišovat hudební nástroje, podle barvy tónů, ale důraz klademe na rozlišování hlasového zabarvení
- hra “Ptáčku, jak zpíváš?”
- rozlišování zvuků z přírody zpěv ptáků, bzukot včel
- rozeznávání zvuků jede auto, jede vlak, letí letadlo
- přiřazování zvuků k obrázkům
- rozlišování nižšího a vyššího tónu různých hudebních nástrojů
- zvuková pexesa
- určování pořadí různých melodií
- zapamatování si různého počtu melodií
- reprodukce rytmu – rytmus reprodukuje tleskáním, podupáváním, hrou na tělo, užíváme i hudební nástroje
- reprodukce rytmu – reprodukce rytmu vnímaného dotekem (vyťukáváním na záda, do dlaně)
- slyšíš hlas, zvuk, využijeme hru “Tichá pošta”
- něco udělej, když uslyšíš domluvené (např. dřepni si, přestaň se hýbat)

Náměty na rozvoj fonemického sluchu

- rytmizace písniček s využitím pohybu např. “Čížečku, čížečku”
- dáváme slova do skupin podle toho, kolik obsahují slabik
- zobrazujeme počet slabik vedle slov (obrázků) tečkami
- říkáme slovo po slabikách a dítě se snaží rozpoznat, o jaké slovo jde, motivujeme hrou na tajnou řeč
- dítě samo zkouší mluvit „tajnou řečí“ a vyslovuje slova po slabikách
- vytleskáváme jednoduchá říkadla, básničky, písničky
- grafické znázornění krátké x dlouhé slabiky (podpora obrázků, zvonku, bzučáku)
- určovat poslední slabiku a hlásku (konec prvního slova je stejný jako začátek toho dalšího)
- poznej, co říkám slova vyslovujeme po jednotlivých hláskách k-o-z-a, r-u-k-a, d-e-n,
- vybarvit obrázek, který při pojmenování začíná vybranou hláskou...

Telefon: kancelář: 739 365 982

ředitel: 774 291 908

E-mail: skola@zsopatovice.cz

Identifikátor datové schránky: 9cfsvrg

IČ: 60158387

Bankovní spojení: Česká spořitelna a.s. Hradec Králové – č. ú. 1205504389/0800